

การพัฒนาระบบรับผู้ป่วยทันตกรรม ในสถานการณ์ COVID-19 ของโรงพยาบาลกะพ้อ

22nd HA National Forum

สมาชิก 1. นายพิสุทธิ อำนวยพาณิชย์, ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ *
2. น.ส.นิษฐาไมยะ วาบา, เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขชำนาญงาน

หน่วยงาน กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลกะพ้อ

* ผู้ประสานงาน ที่อยู่: โรงพยาบาลกะพ้อ 86 หมู่ 1 ต.กะรุบี อ.กะพ้อ จ.ปัตตานี 94230, E-mail: aaa934@gmail.com

คำสำคัญ
ระบบรับผู้ป่วย, ทันตกรรม, COVID-19

สรุปผลงานโดยย่อ
ระบบรับผู้ป่วยทันตกรรมในสถานการณ์ COVID-19 ของโรงพยาบาลกะพ้อ ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงเป็นระยะ ให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติของวิชาชีพและสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลา โดยคำนึงถึงความเสี่ยงและวิถีของชุมชนร่วมด้วย จนถึงปัจจุบันยังไม่มีผู้ป่วยทันตกรรมและทันตบุคลากรที่ติด COVID-19 จากการรักษาทันตกรรมในระบบนี้

ปัญหาและสาเหตุ
COVID-19
อุบัติใหม่ ติดต่อง่าย ทางระบบหายใจ

การรักษาทันตกรรม
มีละอองฝอย ผู้ป่วย-ผู้รักษาอยู่ชิดกัน

- ป้องกันตั้งแต่ขั้นตอนแรก
- ผู้ป่วยได้ประโยชน์สูงสุด
- เจ้าหน้าที่/ชุมชนปลอดภัย
- องค์กรไม่สิ้นเปลือง

เป้าหมาย
จำนวนผู้ป่วยทันตกรรมและทันตบุคลากรที่ติด COVID-19 จากการรักษาทันตกรรมที่โรงพยาบาลกะพ้อ เป็น 0 ตลอดสถานการณ์ระบาด

16 - 31 มี.ค. 2563

Criteria ยังไม่มีแนวทางปฏิบัติของวิชาชีพที่ชัดเจน

Context

- สถานการณ์: การระบาดระลอกแรก, อ.กะพ้อ มีผู้สงสัยติดเชื้อ
- วิชาการ: ความรู้เกี่ยวกับโรคยังไม่ชัดเจน, คิดว่าอาจหยุดระบาดในหน้าร้อน

Concept Focus on result: พัฒนาระบบรับผู้ป่วยที่ป้องกันการติด COVID-19

P: แนวคิดการออกแบบ

- Risk-based thinking**
ลดความเสี่ยงติดเชื้อ ตั้งแต่ขั้นตอนรับผู้ป่วย

D: ประเด็นการพัฒนา

- แนวทางรับผู้ป่วย: งานที่ไม่ฟุ้งกระจาย
- คัดกรองด้วยการสัมภาษณ์ ก่อนเข้าห้องฟัน & ก่อนนั่งเก้าอี้ทำฟัน

A: ผลการเปลี่ยนแปลง

- ระบบ/การคัดกรองยังไม่มีประสิทธิภาพ
- ควรประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ
- ควรเพิ่มการประเมินความพึงพอใจ

C: การประเมินผล

- ผู้ป่วยหลุดคัดกรอง = 46.4% (เกณฑ์ 10%)
- 2P Experience:** ผู้ป่วยไม่รับฟังเจ้าหน้าที่, ไม่พอใจที่ไม่ได้รักษา เพราะคัดกรองไม่ผ่าน

1 เม.ย. - 14 มิ.ย. 2563
15 มิ.ย. - 9 ก.ค. 2563

Criteria แนวทางปฏิบัติของทันตแพทย์สภา 2563

Context

- สถานการณ์: การระบาดรุนแรงขึ้น, ห้ามเข้า-ออกบางพื้นที่ในปัตตานี
- วิชาการ: แพร่เชื้อได้แม้ไม่มีอาการ, ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่มีอาการ
- ผลจากระยะที่ 1: ระบบยังไม่มีประสิทธิภาพ, ปัญหาผู้ป่วยมาแล้วไม่ได้รับการรักษา

Concept

- Evidence-based approach: พัฒนาระบบตามหลักฐานวิชาการที่ทันสมัย
- Patient and customer focus: พัฒนาระบบที่เอื้อต่อผู้ป่วย

P: แนวคิดการออกแบบ

- Consistency**
สร้างความสม่ำเสมอ-สอดคล้องของระบบ
- Lean thinking**
ลดความสูญเปล่า จากการมาแล้วไม่ได้รับการรักษา

D: ประเด็นการพัฒนา

- แนวทางรับผู้ป่วย:
- ระยะที่ 2 - เฉพาะงานฉุกเฉิน/เร่งด่วน
- ระยะที่ 3 - งานที่ไม่ฟุ้งกระจาย
- มาตรการหลัก & มาตรการเสริม

A: ผลการเปลี่ยนแปลง

- ผู้ป่วยหลุดคัดกรองลดลง
- การจองคิวออนไลน์ + โทรไปคัดกรองล่วงหน้า ช่วยลดปัญหาผู้ป่วยมาแล้วไม่ได้รับการรักษาได้

C: การประเมินผล

- ผู้ป่วยหลุดคัดกรอง = 7.5% (เกณฑ์ 10%)
- ความพึงพอใจ = 63.3% (เกณฑ์ 90%)
- 2P Experience:** คิวทำฟันเต็มเร็ว, ผู้สูงอายุจองคิวออนไลน์ไม่เป็น

วันที่	8.30	9.00	9.30
จันทร์, 19 เม.ย. 2564	เต็ม	เต็ม	เต็ม
อังคาร, 20 เม.ย. 2564	เต็ม	02	เต็ม
พุธ, 21 เม.ย. 2564	02	02	เต็ม
พฤหัสบดี, 22 เม.ย. 2564	02	02	เต็ม
ศุกร์, 23 เม.ย. 2564	03	03	
เสาร์, 24 เม.ย. 2564			
อาทิตย์, 25 เม.ย. 2564			

มาตรการเสริม

- ทำสื่อประชาสัมพันธ์ขามลยา
- เปิดช่องทางปรึกษาปัญหา: Fb, โทรศัพท์
- ให้ความรู้ผ่าน Fb, Fb Live

<https://www.youtube.com/watch?v=x-ySWP05qRk&t=10s>
<https://www.youtube.com/watch?v=vWWinEckzQ>

20 ก.ค. 2563 - 30 เม.ย. 2564

Criteria แนวทางปฏิบัติของทันตแพทย์สภา 2563

Context

- สถานการณ์: การระบาดบรรเทาลงมาก
- ผลจากระยะที่ 2-3: ปัญหาจำนวนคิว, การเข้าถึงคิวของแต่ละช่วงวัย

Concept Patient and customer focus: พัฒนาระบบให้เอื้อต่อผู้ป่วยมากที่สุด

P: แนวคิดการออกแบบ

- Human-centered design**
ปรับปรุงระบบ โดยมุ่งแก้ไขที่ปัญหาของผู้ป่วยแต่ละกลุ่มโดยตรง

D: ประเด็นการพัฒนา

- แนวทางรับผู้ป่วย: ทุกชนิดงาน
- เพิ่มจำนวนคิวออนไลน์
- ส่งทันตแพทย์ไปให้บริการที่ รพ.สต.
- จัดช่องทางพิเศษ สำหรับเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ป่วยภาวะพึ่งพิง

A: ผลการเปลี่ยนแปลง

- ปัญหาการเข้าถึงคิวได้รับการแก้ไข
- ปัญหาคิวเต็มเร็ว ถูกรายงานมาช่วง 2-3 เดือนแรก และลดลงตั้งแต่เดือนที่ 6

C: การประเมินผล

- ผู้ป่วยหลุดคัดกรอง = 2.3% (เกณฑ์ 5%)
- ความพึงพอใจ = 90.3% (เกณฑ์ 90%)
- 2P Experience:** คิวทำฟันเต็มเร็ว

1 พ.ค. 2564 - ปัจจุบัน

Criteria แนวทางปฏิบัติของทันตแพทย์สภา 2564

Context

- สถานการณ์: การระบาดรุนแรงกว่าระลอกแรก, ประชาชนเริ่มได้รับวัคซีน
- วิชาการ: ความเสี่ยงติด COVID-19 จากทำฟัน อาจไม่สูงอย่างที่คาดการณ์
- ผลจากระยะที่ 4: ปัญหาคิวทำฟันเต็มเร็ว

Concept Agility: พัฒนาระบบที่พร้อมรับมือต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

P: แนวคิดการออกแบบ

- Agility**
ปรับปรุงระบบให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลง เพราะการหยุดรักษาทันตกรรม ทุกครั้งที่เกิดการระบาด ย่อมไม่เหมาะสมในระยะยาว

D: ประเด็นการพัฒนา

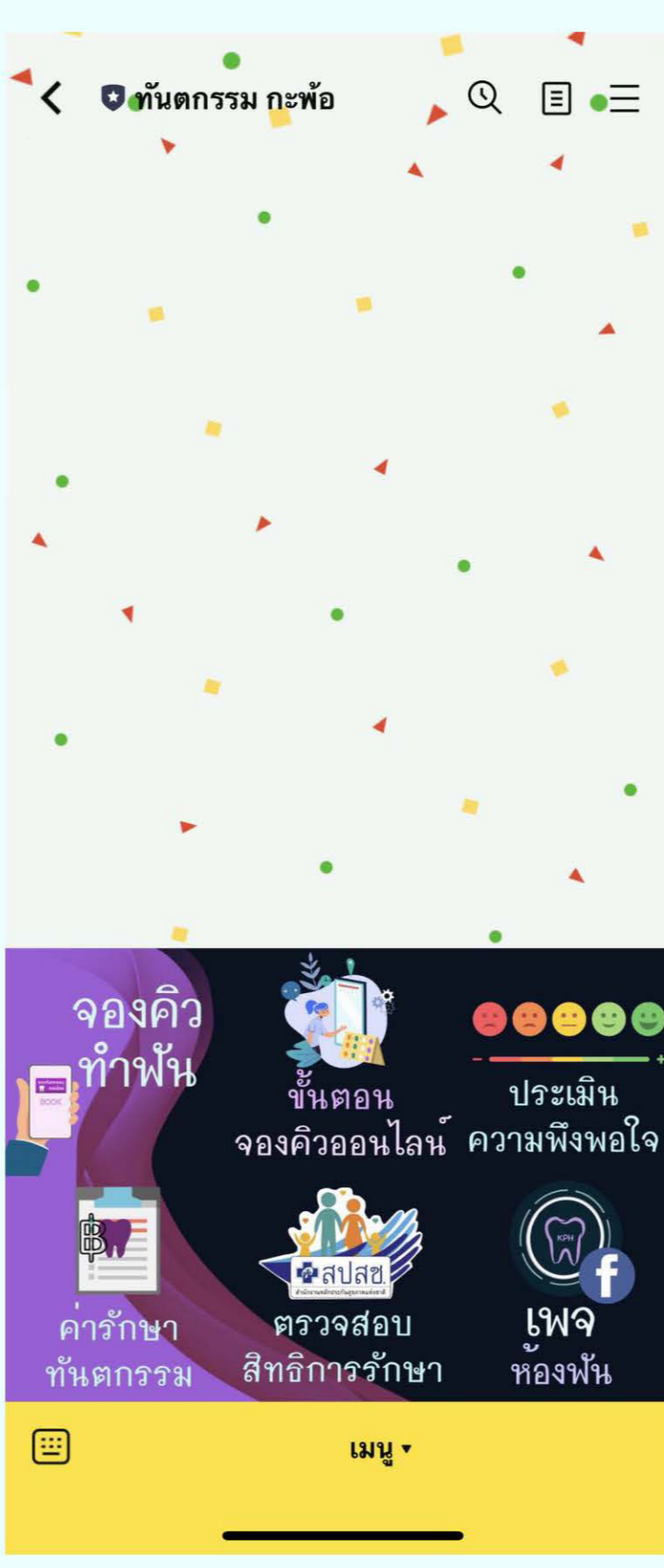
- แนวทางรับผู้ป่วย: ทุกชนิดงาน
- ปรับปรุงแผนผังขั้นตอนรับผู้ป่วย, แบบสอบถามคัดกรอง เป็นระยะ
- กำหนดประเภทผู้ป่วย, เกณฑ์ ATK, PPE
- ใช้ช่องทางสื่อสาร Line Official Account
- เริ่มทำ Business continuity plan (BCP)

A: ผลการเปลี่ยนแปลง

- มาตรการในระยะต่าง ๆ ที่ผ่านมา ช่วยให้ผู้ป่วยยอมรับและพอใจต่อระบบใหม่มากขึ้น
- การพัฒนาในระยะที่ 5 มุ่งไปที่การออกแบบระบบในระยะยาว

C: การประเมินผล

- ผู้ป่วยหลุดคัดกรอง = 2.3% (เกณฑ์ 5%)
- ความพึงพอใจ = 92.6% (เกณฑ์ 90%)
- 2P Experience:** ไม่อยากตรวจ ATK ก่อนทำฟัน เพราะกลัวจะพบว่าติดเชื้อ

การวิเคราะห์ผลการเปลี่ยนแปลง

ภายใต้ระบบรับผู้ป่วยทันตกรรมที่พัฒนาขึ้น จำนวนผู้ป่วยและทันตบุคลากรที่ติด COVID-19 จากการรักษาทันตกรรมที่ รพ.กะพ้อ ยังคงเป็น 0 ตั้งแต่เริ่มต้นระบาดจนถึงปัจจุบัน

บทเรียนที่ได้รับ

- การใช้แนวทางปฏิบัติ ในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่: ยืดหยุ่น + ปรับเป็นระยะตาม Evidence และ Context ที่เปลี่ยนแปลงไป
- การใช้มาตรการ New normal: สื่อสารก่อนใช้ + ปรับไปตามความเสี่ยงสะท้อนวิถีชุมชน >> สร้างการยอมรับและร่วมมือ
- การใช้ Technology + Human factor engineering >> เสริม Lean และลด Human error

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)

Towards **Scaling-up** and **Resilience** in Healthcare